

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ ЗАСОБАМИ ЕКООРІЄНТОВАНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Тетяна Герлянд,

доктор пед. наук, старший науковий співробітник,
завідувач лабораторії технологій професійного навчання
Інституту професійної освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0002-7991-0431>

Анотація. Стан екологічної освіти, значною мірою, залежить від рівня сформованості відповідної компетентності викладача та його професійної готовності до означеного напрямку педагогічної діяльності. На нього безпосередньо покладається відповідальність за формування особистості майбутнього фахівця. Досягти цього можливо шляхом розроблення й застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників.

Ключові слова: екоорієнтовані педагогічна технології, професійна (професійно-технічна) освіта, професійна підготовка, сталий розвиток.

ENSURING THE EFFICIENCY OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SKILLED WORKERS BY MEANS OF ECO-ORIENTED PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES

Tetiana Gerliand,

Doctor of Pedagogical Sciences,
Senior Researcher, Head of the laboratory of Vocational Training
Technologies of Institute Vocational Education of NAES of Ukraine

Abstract. The state of environmental education largely depends on level formation of the corresponding competence teacher and his professional readiness for specified direction of pedagogical activity. He is directly responsible for shaping the personality of future specialist. This can be achieved through the development and application of eco-oriented pedagogical technologies in professional training of future skilled workers.

Keywords: eco-oriented pedagogical technologies, institution of professional (vocational) education, professional training, sustainable development.

Європейська практика продемонструвала, що екологічна складова може бути невід'ємною часткою людського розвитку. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013) екологізацію освіти визначає одним з головних стратегічних напрямів розвитку держави, проте й зазначено, що до основних проблем освіти входить її повільна екологізація. Документом, що регламентує цей процес, є Концепція екологічної освіти

України (2001), де чітко зазначено, що провідну й найважливішу роль у формуванні особистості з новим екоцентричним типом мислення й свідомості, високим ступенем екологічної культури відводиться освіті, зокрема професійній.

За сучасних умов складна екологічна ситуація у світі спонукає цивілізоване людство до пошуку нових форм, методів та технологій екологічної освіти молоді з метою запобігання споживацького ставлення до природних ресурсів. Однією із найважливіших причин загрозливих викликів сьогодення є екологічна безграмотність населення, відсутність розуміння наслідків свого втручання в природні процеси. Екологічне виховання в сьогоденні постає умовою виживання суспільства, а екологічна освіта набуває ознак пріоритетності в педагогічній теорії й практиці (Бондар та ін., 2015).

Вагоме значення у формуванні екологічного світогляду майбутніх кваліфікованих робітників належить екоорієнтованим педагогічним технологіям, оскільки завдяки їхньому використанню у професійній підготовці означених фахівців створені необхідні умови для формування їхньої стійкої екологічної позиції, усвідомлення власної причетності до екологічних проблем, урахування в професійній, суспільній і побутовій сферах наслідків впливу на довкілля (Матеюк, 2008).

Завдяки цим технологіям в умовах модернізації професійної освіти й загрози екологічних кризових станів за умов воєнного стану є набуття молоддю екологічної компетентності, яка є складовою життєвої компетентності у процесі неперервної, активної професійно-практичної діяльності майбутніх кваліфікованих робітників, спрямованої на здобування ними екологічних знань, розвиток відповідних здібностей, стійкої мотивації у ставленні до екологічних проблем на тлі позитивного емоційного стану, на формування переконань і відповідної поведінки в розв'язанні природоохоронних та здоров'язбережувальних завдань.

Проектування змісту екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників має враховувати такі вимоги: їхнє наповнення на всіх етапах має бути спрямованим на реалізацію головної мети цієї підготовки; будуватися на відповідних наукових засадах; відповідати логіці та системі, властивих тій чи іншій галузі освітніх знань; ґрунтуватися на взаємозв'язку між окремими навчальними дисциплінами професійної підготовки; відображати зв'язок теорії з практикою; відповідати віковим і психофізіологічним можливостям майбутніх кваліфікованих робітників; сприяти підвищенню їх загальнокультурного та освітнього рівнів; здійснюватися на фундаментальній, культурно-гуманістичній основі; відповідати сучасним вимогам дидактичного характеру; бути орієнтованим на екологічну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників не лише у сьогоденні, а й на перспективу (Герлянд, 2022).

Використання екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників сприяє формуванню:

системних знань про цілісність людини й середовища, технологічній діяльності та її впливу на перебіг екологічних процесів у природному середовищі; уявлень про здоров'я людини як критерію якості навколишнього середовища; сучасної стратегії подолання екологічної кризи; системи еколого-валеологічних цінностей; екоцентричної спрямованості взаємодії з навколишнім світом; позитивної мотивації на збереження середовища існування та власного здоров'я; умінь й навичок практичної екологічної діяльності.

Список використаних джерел:

Бондар, О. І., Барановська, В. Є., Єресько О. В. та ін. (2015). Екологічна освіта для сталого розвитку у запитаннях та відповідях: науково-методичний посібник для вчителів. Грінь Д. С.

Герлянд, Т. М. (2022, травень, 13) Екоорієнтовані педагогічні технології у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників: методологічний концепт. В Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій, Глухів, 69–70

Верховна Рада України. (2001, Грудень 20). Концепція екологічної освіти України. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01#Text>

Матеюк, О. П. (2008). Формування екологічної культури майбутніх економістів як складової професійної підготовки на засадах сталого розвитку. [Автореферат кандидата педагогічних наук, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського].

Верховна Рада України. (2013, Червень 25). Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>

Кулалаєва, Н. (2016). Проектне навчання як умованабуття досвіду безпечної праці майбутніми будівельниками. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка, 12, 69-77.

Кулалаєва, Н., & Михнюк, В.О. (2011). Культура безпеки людства: монографія. Миколаїв: Вид-во Ірини Гудим.